

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A Híradóhivatalban átvéve.
Egész évre ..... 18 k.
Negyedévre ..... 4 ..
Helyben hához hordva.
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 ..
Vidékre postán szállítva.
Egész évre ..... 24 kor
Negyedévre ..... 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

*Politikai
napilap*

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és Híradóhivatal.
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kétratosk vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a Híradó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 228. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1914 Október 2.

Háboru a gazdasági téren.

Aki visszaemlékezik azokra a vámpolitikai küzdelmekre, amelyek időről-időre forrongásba szokták hozni egyes országokat, az tudhatta, hogy béke idején is vannak izgalmas csaták.

A jobb megélhetési viszonyokért való küzdelem, hogy ha nem is jár véres csetepatékkal, minden körülmények között figyelemre méltó, mert hiszen ezekben a küzdelmekben leginkább az öntudat dolgozik, saját gyengeségünk vagy erőnk öntudata. Ha ez az öntudat cserben hagy, akkor elveszett a haderőnk öntudata.

Ha ez az öntudat cserben hagy, akkor elveszett a hadjáratunk. Ha könnyelműen kiszolgáltatjuk saját erősségünket, akkor az ellenség 42 centiméteres kaliberű mozsarakból szórja ránk a pusztító srappell vagy gránátot brüsszeli csipke, vagy angol szövet alakjában, holott mi csak olcsó eukorral és még olcsóbb nyers-termékekkel védekezhetünk a gyártási rafinéria mesterművei ellen.

Ne becsüljük le tehát azt a jelzőt, amelyik arra hív fel bennünket, hogy jövőben fokozottabb mértékben védekezzünk a velünk ellenséges lábon álló országok beözönlő termékei ellen. Vessünk egy pillantást a külkereskedelmi mérlegünkbe s szinte elremitő, hogy mennyi pénzzel adózunk évek hosszu során át azoknak az országoknak különböző ipari és más egyéb termékekért, amelyek nekünk hadat üzentek.

Sok-sok millióra rug ez a nemzeti vérveszteség és sajnos a vérveszteséget a legkritikább esetben okozta a szükségszerűség, a legtöbbször az emberi hiúság volt az előidézője, az idegeknek és szervezetnek az a tulfinomultsága, amely beteggé sorvasztja magát, ha valamely portéka nem angol származású, vagy nem brüsszeli és párisi eredetű.

▲ Dunaparton napsétájukat

végző nyeglék valódi külföldi származású ruházata, lelkes honleányaink párisi és angol műtermekből kikerült drága pénzen megfizetett divateikket járultak leginkább ahhoz, hogy ebből az országból milliók vándoroltak idegenbe, holott, ha az ország minden egyes lakójában meg volna az a sokat emlegetett puritán szellem, akkor a hiúság kielégítésére elpazarolt cikkek ára ma a nemzeti vagyont, a nemzeti tartalékot gyarapíthatná.

Még veszedelmesebb ránk nézve a külföldről importált szellem, amely valósággal tunyává tesz bennünket és fokozatosan levetkőzteti régi hagyományos erkölcsünket. Nemcsak nevetséges, de egyuttal szomorú látvány is az Isten-háta mögötti falvakban látni a jegyző kisasszonyt a legnagyobb sár közepette olyan szabású ruhában lépkedni, amilyenben a párisi körutak félvilági hölgyei parádézhatnak. Szegény teremtés lépni sem tud új szabású ruhájában, de azért felveszi, mert divat s lehet, hogy a szövet becsületes cseh gyártmány, de a szellem, amely a ruhát alkotta francia, vagyis ránk nézve idegen és ellenséges, a becsületes magyar felfogással és természettel, amely gyűlöli a mozgásban való korlátozottságot homlok-egyenest ellenkező.

Ne feledjük el azt, hogy a külföldi cikkekkel együtt a külföldi szellemet, gondolkodásmódot legkivált az elpuhultságot plántáljuk be a haza földjébe. Van-e erre szükségünk? Van-e szükségünk arra, hogy a mostani háboruban az elpuhultságunk verjen meg bennünket, vagy ha mondjuk testileg meg is van bennünk az ősi virtus, van-e szükség arra, hogy jövőben azért legyünk minden közgazdasági háboruban vesztesek, mert milliókat és milliókat áldozunk olyan nemzetnek, amelyek bennünket ma is ázsiai színvonaluknak tartanak.

Itt a legfőbb ideje tehát annak, hogy a háborút üzenjük meg gazdasági téren azoknak az országok-

nak, amelyek velünk ellenséges viszonyban vannak. Sokat harcoltunk a szerb marha és disznó ellen, mert tudtuk, hogy Szerbiából a marhával és disznóval egyetemben csak a dögvész kerülhet hozzánk. Ki kell terjeszteni ezt a harcot nyugat felé is, onnan az erkölcsi dögvésznek lelelete csapódik felénk. Az a ravasz kalmárszellem, az izlésnek az a mesterkétsége amelyik két nyugati országból a kultura álarcája alatt egész világra kiterjesztette csápjait, nagyon erősen behálózott minket is és szipolyozta életerejünket. Itt van a legfőbb ideje, hogy e polypkarok ölelését lefejtsük magunkról. Legyünk tudatában annak, hogy szorgalommal, kitartással mi is eljuthatunk a gazdasági fejlettség olyan magas színvonalára, amilyen a nyugati állítólagos kulturnemzetek vannak. Addig azonban míg idáig eljutunk, legyünk kissé igény nélküliebbek.

A járványbizottság megalakult.

A közegészségügyi bizottság ülése.

A kolera-veszedelem fenyegető fellépése folytán Nagyvárad város közegészségügyi szakbizottsága tegnap délelőtt ülést tartott a városházán, dr. Grósz Menyhért elnöke alatt.

Az ülésen dr. Mayer László v. főorvos jelentést tett a kolera veszedelemről. Eddig Nagyváradon két pozitív kolera eset fordult elő. Mindkét eset könnyebb kolera megbetegedés. Mivel azonban a veszedelem itt van, indítványozta, hogy a közegészségi bizottság járványbizottsággá alakuljon, hogy így élhessen mindazon kötelességszerű jogával, a járvány elleni védekezés tekintetében, amit a törvény biztosít a közegészség érdekében.

Az indítványt elfogadták, s a járványbizottság ülésének vezetését Komlóssy József polgármester helyettes vette át.

A város főorvosa ezután felsorolta a szükséges intézkedéseket.

A jelentés szerint Biharnemgye több közegészségben konstataáltak kolérát, de valamennyi behűreolt eset. Csak Komádi a kivétel. — Nagyváradon jelenleg 15 súlyosabban gyanus eset van, két pozitív kolera, halálozás nem történt. Valamennyi eset a katonaságnál, két munkást tegnap vittek be, ezek Galiciából érkeztek haza. Semmi aggodalomra nincs

ok, a lokalizálás a legteljesebb mértékben sikerült, úgy hogy Nagyvárad most megint mentesnek tekinthető a kolerától. A pályaudvarokon katonai őrség működik, minden utast megvizsgálják, a koleragyanusokat külön vasuti kocsik viszik Velencére és onnan a járványkórházba.

A bizottság a barakkok építésére föltalmozást adott. Ellenőrzik a középületeket, nyilvános helyeket, piacot. Vasárnapon túl a dinnyeárusítás tilos, a gyümölcsöt, csak a finomabbat lehet árusítani. A halászat a Körösben tilos, erre a polgárőrség ügyel föl. Körösvizet se használjon a közönség semmire. A villamoskocsikat állandóan fertőtlenítik. A járványbizottság tagjai ellenőrzik a vendéglőket, kávéházakat, mulatókat.

Iskolák bezárása, tekintettel arra, hogy

nines veszély, fölösleges. Az elemi és óvoda iskolák most ugyis valósággal napközi otthonok a gyermekek számára. Csak a velencei iskolát esukják be, ez koleramegfigyelő állomás lesz. Minden kórház személyzete a szükséglet szerint szaporítható. A vasuti üzletvezetőség három palotáját a város sürgönyileg elkéri a kormánytól. Ez is izoláló állomás lesz, a főorvos csak úgy vállal felelősséget a veszedelem ellen, ha ezeket az épületeket, — mint legalkalmasabbat megkapja most a város. A Páris-pataket teljesen fertőtlenítik.

A bizottság valamennyi javaslatot elfogadta és kimondta, hogy állandó permanenciában maradván, hetenkint legalább egyszer ülésezik.

A világháború.

Döntő csata Kragujevácnál.

Szofia, október 1. (M. T. I.) Az Utro című lap értesülése szerint csapataink és a szerbek között Kragujevácnál döntő csata készült, amelynek kimenetelében a szerbec egyáltalán nem reménykednek, miután hadseregük renpkivül sokat veszített.

A bolgárok elfoglalják Macedóniát.

Budapest, október 1. (Tud. cenz. táv.) Szófiából táviratozzák: A félhivatalos Kambana ma szenzációs cikket közöl. Kifejti, hogy Bulgária azért proklamálta a semlegességet, hogy előkészüljön minden haderejével és hogy erre alkalmas pillanatban Maceoóniát birtokába vegye.

Bulgária erre nézve Törökországgal végleg megegyezett. Románia az utóbbi időben szintén elejtette a bukaresti szerződést. Minthogy pedig Bulgária csak a szerb Macedóniát akarja, Görögország örült volna, ha Szerbiáért harcra szállana. A hármasszövetség hatalmai bátorítják Bulgáriát, az entente pedig elég ígéretet tett már neki. A félhivata-

los lap oda konkludál: a bolgárok-nak el kell foglalniok Macedóniát, még pedig a háboru befejezése előtt, mert különben Oroszország meg fogja ebben akadályozni őket.

Mért zárta el Törökország a Dardanellákat?

Budapest, október 1. (Tud. cenz. táv.) Konstantinápolyból jelentik: A török kormánytól megjelentek a francia, orosz és angol nagyköveteik és tiltakoztak a Dardanellák teljes elzárása ellen. A török kormány kijelentette, hogy a Dardanellákat az angol-francia flotta zárta el, mert állandóan ott cirkálva s a hajókat föltartóztatva lehetlenné tette a szabad kereskedelmi hajózást.

Sorkatonaságunk az uzsoki szorosnál.

Budapest, okt. 1. (M. T. I.) Az Est tudósítója jelenti, hogy egy tábornok hadsegéde közölte vele, hogy csapataink az oroszokat Uzsokon túl kergették.

Az oroszok ereje másfél dandár volt tizenhat ágyuval, míg a mi határunkat egy tápzaszlóalj és egy népfelkelő század védte, amely a tulerő elől visszavonult.

Most sorkatonaság szállta meg a szorosot erős tüzérséggel.

Szövetséges seregek előnyomulnak az oroszok ellen.

Budapest, október 1. (Magyar Távirati Iroda.) Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse haditudósítója táviratozza ma a sajtószállásról: Nehány külföldi lap abból a téves feltevésből indul ki, hogy a második leMBERGI csata után a San és Visztula vonalra vonultunk vissza, de a hosszú frontot a tulhatalmas ellenséggel szemben megvédeni nem tudjuk. Frigyes főherceg hadiparancsa mutatja a feltevés alyptalan-

A megsebesült herceg.

Budapest, október 1. (Tud. cenz. táv.) Münchenből táviratozzák: A sebesült Ferenc herceg ideérkezett. A pályaudvaron a királyi pár fogadta. A herceg elbeszélgetett velük és az orvosokkal az ütközetről és megsebesüléséről. A herceget a klinikára szállították, ahol megoperálják.

ságát. Főparancsnokságunk egyáltalán nem a fönt megjelölt állást választotta, hanem seregünket aránylag szűk területen koncentrálta stratégiailag kedvező pozícióban.

Ez a pozíció lehetővé tette, hogy a német hadtestek érkezését harc nélkül bevárjuk s az egyesülést végrehajtsuk. A szövetséges seregek most már vállvetve nyomulnak előre.

Németek a döntő győzelem előtt.

Budapest, október 1. (Tud. cenz. táv.) Napok kérdése immár, hogy a német seregek Verdunt elfoglalják s újabb nagy diadalokkal tetézzék eddigi győzelmeiket. Berlinből táv-

iratozzák, hogy a haditudósítók jelentése szerint a német offenzíva minden hadszíntéren eredményesen halad előre.

A franciákat visszaverték.

Berlin, okt. 1. A Magyar Távirati Iroda közli: A főhadiszállás jelenti: Az Ameins várostól északra és délre előrenyomuló ellenséges haderők súlyos veszteségeket szenvedve, visszavertettek.

Argonnen táján támadásunk lassan és állandóan nyomul előre. — Elzász-Lotharingiában az ellenség tegnap a középső Vogeseknél előretört, de erőteljesen visszavetettük.

Antwerpen előtt folyik a döntő harc. Az ágyutüz alá vett erődök közül kettőt elpusztítottunk.

A keleti hadszíntérről még nincs különösebb hír.

A franciák bejelentik visszavonulásukat.

Berlin, okt. 1. (Bud. Tud.) A német offenzíva az összes hartereken eredményesen előre nyomult.

A francia főhadiszállás jelentése balszárnyuk visszavonulását elismeri.

A franciák panaszkodnak.

Genf, okt. 1. A Pester Lloydnak jelentik: Nagy a kijózanodás egész Franciaországban Hindenburg seregeinek győzelmei óta.

A „Liberté“ Rennenkampf előretörésének kudarcáról írva, úgy véli, hogy Oroszország a bécsi Szent István-torony felé tekintve, elhanyagolta Franciaország érdekeit. Ezt a cikket megveresceruzázva beküldték Izvolszkynek, aki a jövővel vigasztalta a francia politikusokat, amikor Oroszország összegyűjti erejét.

Epenugy érzik az Anglia részéről megígért pénzügyi támogatás hiányát. Ribot a legutóbbi minisztertanácson panaszkodott e miatt.

A párisi lapok megint elköltözték Bordeauxba.

Budapest, okt. 1. (M. T. I.) Amidőn a francia kormány Bordeauxba menekült, az összes lapok is oda tették át megjelenésük helyét, Nemsokára azután újra Párisban jelentek meg, de most, a németek újabb előnyomulása folytán valamennyi lap visszaköltözött Bordeauxba.

A Rózsafüzér királynéjának szentelt október hónap.

Gróf Széchényi püspök pásztorlevele.

A tavasz első virágait és az ősz utolsó virágait a Szűz anya lábaihoz rakja le az egyház: a május és az október Máriának van szentelve. Október hónap a rózsafüzér hónapja, a rózsafüzéré ezé az imaeszközé, mely oly kedves a Szűz anyának. Találtak oly őskeresztény egyházakat, a távoli képek között, melyeket a pogányság elszakított az egyháztól, s melyek századok mulva elfeledtek sokat az apostolok tanításából, de is-

merik még a rózsafüzért őseink kardján ott volt a rózsafüzér és most újra feltámadtak a daliás idők s a sebesültek hozzák a hirt, hogy katonáink a földbeásott csatasorban az ellenség előtt a tüzelési szünetek alatt puskáikat maguk előtt letéve, előveszik a rózsafüzért s azt morzsolgatva imádkoznak a Szűz Máriához.

Napoleon úgy értékelte az imádságot, hogy egy Miatyánk tizezer szuronnal ér fel. Katonáink a harcéről visszatérve azt mondják, hogy valóságos csoda, ha a harc-térpuskagolyótól sűrű légkörében valaki sértetlen marad s a reájuk lőtt golyók néha csodálatos utakat tesznek meg, ott járnak katonáink testén, anélkül, hogy megsebesítenék. Nem kell-e ilyenkor egy meghallgatott imára gondolni?

Gróf Széchényi Miklós megyés püspök gyönyörű pásztorlevelet intézett papjaihoz a véres október hónap alkalmából, melyben ezt mondja:

— Az ora et labora elve lebeg szemem előtt és e kettőben látom azt az eszközt, mely mindig, de különösen ma eredményesen segíthet bennünket s mely eszköz nélkül vagy bármelyiknek a mellőzésével nem számíthatunk arra, hogy gyenge emberi erőnk kedvező fordulatot adjon az ügyek mai menetének. Megelevenedik lelkemben az a kép, amelyet Mózes II. könyvének 17. fejezete leír. Harc, melyet az Isten választott népe Amalek ellen vívott; Jozsué és serege küzd: Mózes felmegy a dombra és imádkozik. A mi Jozsuénk és népünk is küzd, bámulatos hősiességgel védi hazánknak a határait: mi, itthonmaradtak kövessük Mózeset és imádsággal, jótettekkel segítsük vitézül küzdő népünket.

Tdő papjaimat felkérem, hogy a megpróbáltatások napjait fokozottan használják fel fonséges hivatásuknak az érvényesítésére. Mint Mózes a hegyen: én is kezeimet kiterjesztve imádkozom. És tudjátok szeretett fiaim, hogy „mikor Mózes felemelé kezeit: Izrael vala győzelmes, ha pedig egykevéssé leereszté: Amalek lön diadalmas. Mózes kezei pedig elnehezédének: azért követ vevén (Aron és Hur) alája tevék, melyre leüle; Aron pedig és Hur föntarták kezeit mindkétfelül. S így lön, hogy az ő kezei naplementig el nem fáradnának. És Jozsue megszalasztá Amaleket és népét kard élével.” (Mózes II. 17, 11—13.) Legyetek ti Aron és Hur: segítsétek kezeimet — ha elfáradnának — föntartani, hogy imádságomat hasonló siker koronázza.

Október havát a szent Rózsafüzér királynéjának szenteli az egyház; nekünk magyaroknak speciális ünnepünk esik októberre: a magyarok Nagyasszonyának az ünnepe. Fontos alkalom és nagy okok ajánlják tehát, hogy különös buzgósággal forduljunk a B. Sz. Máriához, aki oly sokszor a végső romlástól mentette meg szegény hazánkat. Kérjük Öt, a mi nagy pártfogónkat, hogy közbenjárásával nyerjen szerencsés véget a véres háboru és a béke angyala szálljon a földre.

Azután a Veres-Kereszt egylet pártolását, a sebesültek gondozását kéri papjaitól a megyéspüspök:

Nem diesekvévből mondom, de meg kell állapítani, hogy az összes kath. iskolákat, intézeteket felajánlottuk hadi célokra és azok részint a bevonuló katonáinknak, részint a harc-téről sebesülten visszatérő vitézeinknek adtak és adnak vendégszerető szállást. Itt a szeretet szól belőlem és nem a buzdítás szükségessége, mikor tdő papjaimat lelkesítem, hogy apostoli és hazafias buzgósággal vegyék gondjaikba a sebesülteket. Tudom, hogy tdő papjaim szeretettel vannak irántuk. Kérem is kedves papjaimat, hogy szorgalmasan látogassák a sebesülteket; ne várják

azt, hogy őket a haldoklókhöz hívják, hanem sűrűn foglalkozzanak a beteg vitézeinkkel. A háboru mozgalmai; a csaták és küzdelmes harcok fáradalmi; a kiállott nélkülözések és szenvedések; a szerencsés megmenekülés érzete nagyon fogékonyra teszi a katonának a lelkét arra, hogy Istennel kibéküljön és talán hosszú éveknél a mulasztását jóvá tegye. Buzgó kereszténnyé válik ilyen helyzetben az is, aki eddig lanyha vagy talán teljesen vallástalan volt; mert amint a fának nemesítése a kés metszése által történik: a lélek nemesítésének is a fájdalom, a szenvedés a legbiztosabb eszköze.

Végül a gyermekek gondozását kéri a megyéspüspök ezekkel a megható szavakkal:

A tdő lelkész urak buzdítani fogják a hiveket, hogy most különös gondot fordítsanak a gyermekeikre. A háboru és társai úgy is nagy pusztítást tesznek a nemzet gerincében és ennek legerősebb részében; nagy ápolást, szeretetteljes gondozást és vallásos hazafias nevelést kíván tehát minden gyermek; ezek a mai gyermekek lesznek a nemzet föntartói azok után, akik most vérüket adják.

Védekezzünk a kolera ellen.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának tegnap tartott ülésén, a polgármester jelentése kapcsán, részletesen foglalkoztak a Nagyváradra érkezett sebesült katonák között észlelt kolera gyanus esetekkel.

A város főorvosa részletes jelentést tett a helyzetről, amely a tett óvintézkedések mellett teljesen megnyugtató. Ez idő szerint Nagyvárad polgári lakosai között egyetlen kolera gyanus eset sincsen. A közegészségügyi bizottság és a város főorvosa által tett intézkedések pedig oly messzemenőek, hogy remélni lehet, miszerint a veszedelmet sikerül teljesen izolálni. Természetesen a hatóság intézkedése mellett feltétlenül szükséges, hogy a közönség is betartsa mindazokat az óvintézkedéseket, amiknek betartására a hatóság figyelmeztette a közönséget. Feltétlen tisztaság, mértékletesség ajánlatos elsősorban.

A közigazgatási bizottság ülésének lefolyása a következő volt:

Nagyvárad város közigazgatási szakbizottsága tegnap délután tartott ülésén jelen voltak: Hlatky Endre főispán, mint elnök, Gyarmathy Viktor kir. pénzügyigazgató helyettes, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, May Sándor kir. főmérnök, dr. Thury László v. főgyógyász, dr. Istvánffy István v. árvaszéki elnök, dr. Mayer László v. főorvos, Baróthy Pál kir. ügyész, Rádl Ödön, Molnár Imre közigazd. kiküldött, dr. Adorján Armin, dr. Adorján Emil, Sulyk István, Juricskay Barna tb. tanácsnok.

Az ülés megnyitása után felolvasta Juricskay Barna előadó a polgármester havi jelentését, amelyből közöljük a következő adatokat:

A közegészségügyi állapot szeptember hónapban kedvező volt. A születések száma 42-vel multa felül a halálozások számát. A fertőző betegségek közül a ronsoló toroklob 9 esetben, 2 halálozással, vörheny 3 esetben, halálozás nélkül, hasi hagymáz 28 esetben, 2 halálozással.

Vérhas 13 esetben, 3 halálozással, mind a harc-térrel hazaküldött katona.

A kolera gyanus esetek.

Ázsiai kolera gyanus beteg szept. 27-ig bevolt jelentve 8. Hét a galíciai harc-térrel hazajött katona. Ezek közül egy sem

bizonyított kolerasnak. Közülük elhalt két egyén. A boncolásnál kiderült, hogy egyiknél a halálok májlovéből eredő vérmérgezés, a másiknál pedig idült veselob volt.

Mindkettőnél s bacterologiai vizsgálat eredménye is nemleges volt. A kolera behurcolása elleni védekezés a belügyminiszteri utasítás értelmében a legszigorúbban lett és lesz foganatosítva.

A fertőző betegségek számarányai kedvezőek.

Difteritisz 9 esetben fordult elő, 2 halálozással, vörheny 3 esetben, halálozás nélkül, hasi hagymáz 28 esetben, 2 halálozással, vérhas 13 esetben, 3 halálozással. A vérhas betegültek mind katonák.

Született 87 fiu, 87 leány, összesen 174 gyermek. Elhalt 79 férfi, 53 nő, összesen 132 egyén. Öt éven aluli gyermek elhalt 29. A járványkórházban ápoltak 37 egyént, a gyermekkórházban 68 fekvő és 300 bejáró gyermeket gyógykezelték.

A közbiztonság kielégítő. A polgárórság intézménye bevált, amennyiben a sokféle rendőri szolgálat ellátásában a polgárok dicséretes buzgalommal támogatják a rendőrséget.

Lopás 104, csalás 15, zsarolás 2, hamispénz forgalomba hozatala 2, sikkasztás 31, testi sértés 11, hatóság elleni erőszak 5 esetben történt.

Letartóztatva volt 19 egyén.

Kincstári adóban befolyt 39117'96 K. Községi adóban 24037'04 K.

Kiadott 9 új iparigazolvány, megszűnt 8 iparizlet.

Miután Nagyvárad városa a két harc-térrel elég távol fekszik, a behurcolás veszélye kisebb, mint más városokban s így remélhető, hogy amennyiben esetleg be is hurcoltatnék, sikeresen védekezhetünk elterjedése ellen.

Intézkedés a kolera ellen.

Elnöklő főispán felemlítette, hogy a jelentés nem a mai napig történt intézkedéseket sorolja fel s így az újabb intézkedések nincsenek benne. Azóta nagyobb számmal fordultak elő kolera gyanus esetek, de aggodalomra nincsen ok, mert a gyökeres intézkedésekkel igyekeznek a netaláni veszedelmet elhárítani. A közegészségügyi bizottság gondoskodott kellő izolálásról, barakkok építéséről. Különösen kéri a város főorvosát, hogy az egész dologról tájékoztassa a közigazgatási bizottságot.

Dr. Mayer László v. főorvos előadta, hogy addig két esetben lett a kolera megállapítva, a harc-térrel jött katonákon. Összesen 110 kolera gyanus sebesült van Nagyváradon, akik a járványkórházban helyezték el. Főlelemre nincsen ok, mert a kolera gyanusok, minden valószínűség szerint nem kolerasok, csak a legnagyobb elővigyázattal kerültek megfigyelés alá s öt nap mulva kibocsáttatnak a kórházból. Vázolta a közegészségügyi bizottság intézkedéseit. Nehogy váratlanul találjon a baj, a közegészségügyi bizottság járvány bizottsággá alakult, hogy hatékonyabban tehesse meg a szükséges intézkedéseket. Három fűthető barakkot építenek a járványkórház területén. Mig ez elkészül, a várad-velencei közs. iskolában helyezik el a kolera gyanusokat, mig a kolera betegek a járványkórházban nyernek elhelyezést. Ha nagyobb méretekben lépne fel a járvány, a régi járványkórház pavillonjait használnák fel. A vasuti állomáson három orvos van alkalmazva, ezek minden gyanus helyről jövő utast, civilt és katonát megvizsgálják s ha nincs bajuk hazaeresztik, de naponként jelentkezniök kell.

A katonaság is a legmesszebbmenő in-

tézkedéseket megtette s a gyanus katonák a csapatkórházba lesznek internálva. A közegészségügyi bizottság különben öt felhatalmazta, hogy minden szükséges intézkedést a költségekre való tekintet nélkül megtegyem. Egy katonán kívül, egy polgári kolerás beteg van, ez is mint csapat kíséző munkás a katonasággal jött. Azt megállapítja, hogy Nagyváradon ez idő szerint egyetlen polgári egyén sincs kolera betegségben.

Ezen teljesen megnyugtató kijelentés után a főorvos rátért, hogy a kolera gyanusok megfigyelésére a legalkalmasabb hely volna a vasútállomás mellett levő két épület, amely az üzletvezetőség részére lett kibérelve. Ennek átengedését kérte is a polgármester a máv. igazgatóságától.

Elnöklő főispán azután bemutatta a máv. igazgatójának táviratát, amely szerint az üzletvezetőségnek szánt helyiségeket csak üdülők rendelkezésére engedi át.

Dr. Mayer László főorvos kérte a főispánt, hogy a kereskedelmi minisztertől kérje az üzletvezetőségének átengedését a megfigyelés alá kerülők elhelyezésére, mert ez lenne a legalkalmasabb, mivel így a kolera gyanusok anélkül elhelyezhetők lennének, hogy bejöjjenek a városba.

A közigazgatási bizottság a főorvos jelentését tudomásul vette; bizalommal vannak a főorvos és a közegészségügyi bizottság iránt s felhívják őket, hogy bármi áldozatok árán is, kövessenek el mindent a járvány terjedése ellen.

A barakok mielőbbi felépítésére utasították a főmérnököt.

Dr. Adorján Emil kifogásolja, hogy a villamos vasuton szállítják be a kolera gyanus katonákat. Külön kocsikat kellene erre a célra kijelölni.

Ez iránt megteszik az intézkedést.
Ezzel az ülés véget ért.

Elismerés a polgárőrségnek.

A rendőrség felhívása.

A polgárőrség immár belügyminiszteri leg országosan szervezett intézménye Nagyvárad város polgárságának áldozatkészségéből sikeresen megalakult, ámde a szolgálat terheinek megosztása korántsem olyan, mint amilyennek vártuk, reméltük volna. Ma ugyanis mindössze 138 polgárőr teljesít szolgálatot, közülök is a nagyobb rész irodai teendőket végez, tehát épen a fontosabb, szükségesebb külső őrszolgálat végzésére szinte csak a rendes őrszemélyzet létszámának megfelelő polgárőrsereg maradt.

Azt pedig mondanunk sem kell, hogy különösen az éjszakai poszt terheit csak akkor tudja ellátni igaz fáradhatatlansággal a polgárőrség, ha az őrszolgálat óraszámát és napi beosztását leszállítva, minél ritkábban kerül a sor egyre egyre. Ezt pedig kívánni sem lehet másként, csakis ha a mai létszám tetemesen megdővülne. Ennek pedig nemcsak a polgárőrség mai, önzetlen, fáradtságot alig ismeri tagjai látnák hasznát, hanem elsősorban maga a nagyközönség, aki csak fokozottabb bizalommal tekinthetnek városunk rendjének, éjszakai nyugalmanak, vagyoni és testi épségének s mindenképp a köztisztaságának nagyszámu óreire.

Azért újból is azzal a kéréssel fordulunk Nagyvárad férfitársadalmához, amelyben annyian vannak az egészséges, erős férfiak, akik katonai kötelezettség alatt nem állanak, hogy hazafias lelkesedéstől, az idők súlyos kötelességeit átértők; őrszolgálatot teljesítők

polgártársaik segítségére siessenek, nemcsak ő irántuk róva le testvéri szeretetük jelének adóját, hanem elsősorban önmaguk előtt is, mert hiszen lehetetlen az, hogy a einizmus, a felelőtlenség, az egoizmus még éljen, amikor mindenkit és mindent közszolgálat teljesítésére szólít a haza hívó szózata!

Ki nem sietne, ki nem akarna szülővárosa, földje, emberi létérdekeit fenntartó társadalma hasznára lenni? Ki nem tudná, hogy emberjavító küzdelem minden olyan munka, amiből a társadalomnak haszna van? S ki nem érezné át az idő kerekének a súlyát, amellyel szétmorzsol érzéketlenséget és határokat, amelyekben túl a lehetetlenség élte világát. Hiszen csak végig kell nézni Polgárőrségünk névsorát, hogy lássuk: mennyi azoknak a férfiaknak száma, akik közrendőri teendőik elvégzésére vállalkoztak és akik béke idején talán mosolyogva fordultak volna el ennek még csak a gondolata felől is. Mi tehát szinte bizalommal ujtjuk meg azt a kérésünket, hogy minél többen lépjenek be a Polgárőrségbe, szolgálataikkal nemcsak mindnyájunk, hanem elsősorban a Haza javát szolgálva.

Nagyvárad, 1914. október 1.

Rendőrfőkapitányság.

A moratórium meghosszabbítása.

Tegnapi számunkban egy távirattal beszámoltunk arról, hogy az érvényben volt moratóriumot a kormány lényegtelen változtatásokkal újabb két hónapra meghosszabbította. A hivatalos lap tegnapi száma közli és a miniszterelnökség e tárgyban kelt harmadik moratórium rendeletét. A moratórium általában a szellemi, ipari kötelezettségek teljesítésére ad könnyítést. Ezen a határon belül csak az a szempont vezette a miniszteriumot, hogy az eddig kiadott moratórium rendeleteket összefoglalja, egységesítse.

Főbb rendelkezései ezek:

Az olyan pénztartozások, melyek aug. 1. előtt keletkeztek a lejáratától számított két hónapi halasztást nyernek, ha szeptember 30. és november 30. között járnak le, a szeptember 30-ig már lejártak pedig november 30-ig esnek halasztás alá.

Nem terjed ki a moratórium az állami adósságok s óvadékképes értékpapírok kamattizetésére, a biztosítási ügyletből eredő tartozások közül a hadi, tüz és jég kárelleni biztosítási díjak egész összegének, különben pedig 500 koronának a kifizetésére a haszonbérleti tartozásokra.

Fizetni kell a lejárt váltók utáni késedelmi kamatot a szolgálati szerződésből eredő tartozásokat, a megbizásból, ideértve az orvosi, ügyvédi, mérnöki, írói, művészi közvetítői, ügynöki díjak huszonöt százalékát, ha a díjak augusztus 1. előtt végzett munkák után járnak. Fizetni kell az augusztus 1. előtt szállított ingó dolgok vételárát a lejárt vételárak 10 százaléka erejéig.

A pénzügyi betétkifizetéséről így rendelkezik: A folyó számlai betétekről a betevő az eddigi kereteken felül a moratórium alá nem eső annuitások és biztosítási díjak fizetése céljából, valamint a moratórium alól most kivett kamatok és a tőketörlesztések erejéig, ezenfelelül pedig az üzeme folytatásához szükséges anyagok és áruk beszerzése végett rendelkezhetik.

A nem moratóriumos váltóknál a bemutatás és óvás felvétel határideje a moratórium alatt szünetel; a hitelező azonban a morató-

rium alatt is bemutathatja s megóvatolhatja a váltót.

A kétoldalu szerződések teljesítéséről kiadott rendeletet az új rendelet abban az irányban egészíti ki, hogy a vevő teljesítést csak úgy követelhet, ha az ugyanabból a szerződésből vagy hasonló tárgyú szerződésből eredő hátralékos tartozását teljesíti.

Kimondja végül a rendelet, hogy minden olyan birói intézkedést, amely az adóst a hazai moratóriumtól, vagy az ezzel kapcsolatos jogoktól akarata ellenére megfosztaná, hazai tiltó törvénybe (hazai közrendbe) ütközőnek és a hazai törvény céljával ellenkezőnek kell tekinteni.

Az angol moratórium.

Basselből telegrafálják, hogy a Londonból érkezett jelentések és hírlapi közlések szerint az angol kormány a moratóriumot november hó 4-ik napjáig szintén érvényben tartja. Ez a kis híradás egész világosan beszél arról a gazdasági megerőltetésről, melybe Angliának a háboru kerül s melynél nagyobb még mi sem vagyunk kénytelenek szenvedni. Mig más kisebb államok, mint pl. Svájc is a moratóriumot megszüntette.

Franciaország pénzügyi helyzete.

A világ leggazdagabbnak mondott államáról veszedelmes hírek keringenek gazdasági tekintetben is. Nemesak a hadi sikertelenségek recsegtetik az állam hajóját, de válságban van gazdasági élete is. Ismeretes, hogy Franciaország kölcsönért fordult az Unióhoz, de nem kapott s kénytelen volt Angliát felkeresni. Utóbb még egy reményvisszautasításban volt része a francia kormánynak: gabona után tudakozódott, de az Unió semlegességére hivatkozással ezt még kerekében megtagadta. Erre Franciaország gabonáért is Angliához fordult. Kap is — hírlik — oly feltétel alatt, ha Angliának lesz s ha — készpénzzel fizet. Franciaország pedig fizet, ha éhen nem akar halni, a pénzzel, amit kap Angliától. Ilyen helyzet magyarázza meg, hogy a francia kormány nem törődve nemzetközi joggal, a területén lévő ellenséges értékeket majd mind lefoglalta, hogy nem engedi fizetni a legszolidabb francia papírok kamatait — még franciáknak sem s hogy a háboru finanszírozása teljesen a francia jegybank terhét képezi.

Adjuk ehhez megjegyzés nélkül a „Wertminster Gazette“ újabb hírért, mely lap Grey-szócsöve: „Angliának nem célja Németország megsemmisítése. Minden béke, mely nyílt sebeket s a revans gondolatát hagyná hátra, eltéveszteni célját s azért Anglia kész hogy mihelyt Németország az élni és élni engedni“ elv szerint cselekszik, ápolni a béke pislogó szikráit.“ Láthatjuk, hogy Franciaország nagyon reménytelenül áll a harc jövőjének titka előtt. Ha pedig ő enged, vele bukik Oroszország is.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők
12.50 és 16.50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

Hazafias és áruló ruthének élet-halál harca.

**Terített asztalok az orosz betörők tiszteletére.
Az asszonyok és gyermekek borzalmas
bosszúja. Ütközet a Latorca-völgyében.**

Néhány nappal ezelőtt, mikor először röpitette szét a táviró az oroszok Magyarországra való betörésének hírét, talán egy ember senkinek nem így gondolkodott: Jó, csak jöjjenek minél többen, élve ugyan meggy innen ki egyetlen muszka sem. Tegnap aztán meg is jött az örvendetes megnyugtató hír. *Visszavertük az oroszokat Siankiig az uzsoki szoros ismét a mi birtokunkban van.*

Ez igaz, ennek feltétel nélkül hinni kell, mert a mi főhadiszállás mesterünk Hoefen, Stein tábornok tanítványa, akitől pedig csak őszinteséget és igazságszeretet lehet tanulni. Szent igaz, hogy kivertük az oroszokat.

És most, hogy már nyugodtan hajthatja le mindenki a fejét, amikor már nem fél senki — különben az eddigi félelem is alaptalan volt — megirhatjuk a következő rendkívül érdekes és a felvidéki ruthéneket nagyon jellemző történetet. Az eset igaz, egy becsületes, nyílt szívű magyar beszélt el, aki az egyik Latorcavölgyi faluból érkezett Nagyváradra.

Hogy az alábbi történet könnyen érthető legyen, meg kell jegyezni, hogy az oroszok, különösen az orosz vezér és diplomáciai kar megvolt győződve arról, hogy mindjárt a háboru elején fellázadnak a magyarországi nemzetiségek. Beszéltek a szerbekről, horvátokról, oláhokról, de különösen a ruthénekről. A magyarországi nemzetiségek azonban nagyon jól tudják, hogy sehol a világon nem lehet olyan jó dolguk, mint nálunk. Egy néhány fanatikus és korlátolt, vagy dusan megvesztegetett sötét alak vállalkozott csak árulásra. De ezek már nyugosznak.

A Latorcavölgyi paraszt, akinek az ősz haja feltétlen tiszteletet követel, néha-néha a szeméhez nyúl és bügykös mutatójával megtörli az elöretörő könnyektől és ilyenkor így sóhajt: Istenem, hogy ilyesmi megtörténhetik Magyarországon . . .

Az öreg 60 év körüli gazda lassan, kissé összefüggés nélkül beszél. Meglátszik rajta, hogy az események tömkelege forr az emlékezetében és mindegyik tülekszik előre.

— Ott van a házam, meg a földem is a Latorca mellett. Nagyon szeret engem a folyó, mert ha kiárad, az én földemet, meg a házamat sem bántja. Én is szeretem a Latorcát. Hatvan egynehány éve hajtom rá a jószágot itatni. Mikor a háboru kitört, valahogy eszembe jutott, hogy ennek a folyónak a vizét pirosra festi még a vér. De persze nem hittem a gondolatomnak. Már hogy is jöhetne ide, Magyarországra az ellenség? . . .

— Így gondolkodtam, de bizony mégis bejött a muszka. Igaz ugyan, hogy már kivetük őket, de mégis benn voltak.

— Mikor a legelső hírt vettük a betörésnek, nem akartunk hitelt adni neki. Sokan azt mondtuk, hogy a rémlátók találták ki, a gyávák, akik két hónap óta reszketnek. De mégis volt valami gyanus, amit eddig nem láttunk. A falu kevés kivétellel

ruthén, magyarok alig vagyunk ötvenen. Ezeknek ruthéneknek egy része mintha nagy lagzira készültek volna, baromfit öltek, süttöttek, főztek, a férfiak, leányok, meg asszonyok ünnepi ruhát huztak és folytonosan sugdostak. . .

Az öreg elbeszélése itt már nehezen követhető, illetve irható le hűen. Nagy izgatottságában sokszor eltért a tárgytól és sok olyat mondott, aminek a megírását a cenzura határozottan tiltja.

A magyaroknak tehát az volt a gyanus, hogy a ruthének egy része ünnepbe állt, süttöttek és főztek. *Mintha vártak volna valamit, vagy valakit.* Amint az események folytatása mutatja, tényleg vártak. *Orosz vendégeket vártak:*

A falutól 8—10 kilométernyire megdördült az első ágyu. Ugy látszik ez volt a jel. A tarka viganóju asszonyok lányok és a vasárnapi ruhába bujt férfiak szeme felcsillant és torkuk szakadtából ordították be a békés házakba: Jönnek ami testvéreink! Jaj lesz most nektek!

Pillanat alatt az utcán volt a falu. Apraja-nagyja kirohant és megrémülve hallgatták az ágyudörgést amely egyre közeledett. Az árulók gyorsan eltűntek a házaikba és megtettek minden előkészületet az oroszok fogadtatására. Megterítették, gyertyát gyújtottak, a szobákat felpántlikázták.

De a falu, a magyarok és a hazafias ruthének észbe kaptak! Minden megbeszélés nélkül rohant ki ki háza, kapát, kaszát fogtak és kivonultak a templom elé. A zürzavar óriási volt. Hangok, értelmetlen düh-től reszkető hangok kapaszkodtak az őszi szélbe és együtt szálltak az ágyu dörgéssel . . .

Ami ezután következett szinte váratlan a nagy háboru eddigi történetében. A magyarok és hazafias ruthének megröghanták az árulók házeit. Nem bántották, hanem kényszerítették őket, hogy vegyék fel velük a harcot. *Rettenetes ütközet kezdődött.*

Férfi-férfi ellen, asszony-asszony ellen, leány-leány ellen és gyermek-gyermek ellen. A férfiak ütő szerszámmal, kapával, kaszanyéllal, baltával és dorenggal ütötték egymást. A nők kövekkel hajigáltak, a gyermekek sikoltva karmolták egymás arcát.

Az egyik ruthén leánynak borzalmas ötlete támadt. *Beszaladt a konyhába és egy lapát izzó parázssal tért vissza. Félőrülten szórta az ellenséges asszonyokra a parazsát.*

. . . Messze a határtól egyre hallatszott az ágyu dörgés, de mindig hallkában és hallkában . . .

Az árulók végre visszavonultak a házaikba. Rengeteg bekötözött fej és kéz, sánta összekarmolt és égett arcú ember volt látható. *A hazafiasok győztek.*

. . . Az ágyudörgés teljesen elült. A

mieink győztek. Az orosz visszavonult. Sebesülteket hoztak a Latorca-völgyi faluba. Egy hadnagy vezette a könnyű sebesültek csapatát. Ennek a hadnagnak tettek jelentést a magyarok a terített asztalokról, az ünnepelőruhás ruthénekről és a borzalmas csatáról, ami a falu főutcáján folyt le . . .

Tegnap Nagyváradon sok ruthén foglyot szállítottak keresztül. Azt mondják, hogy gyanusan viselkedtek . . .

A Latorca menti falu határában harminehét sárguló lombu fa változott át hirtelen bitóvá . . .

H. L.

A társadalom szive.

Berettyóújfalui társadalma gyönyörű példáját adta áldozatkészségének Baranyi Tiborné és Jezerniczky Erzsike gyűjtése révén az Augusztá-alap tetemes összeggel és aranytárggyal gyarapodott. Az adományok tegnap érkeztek meg dr. Miskolczy Ferencné főispánnéhoz. Az adományok a következők:

Baranyi Tiborné 5 korona, Jezerniczky Erzsike 1 drb aranygyűrű, Baranyi Éva 1 drb aranyszív. Puky Miklós 10 korona. Özv. Weiszberger Ignácné 5 korona. Risz Miklósné 1 drb aranygyűrű. Trajanovics Antal 6 korona. Özv. Kiss Mihályné 1 db aranygyűrű. Dr. Feldmann Józsefné 10 korona. Dr. Kovács Lajos 10 kor. Kelemen Jánosné 5 kor. Regula Margit 5 kor. Asztalos Mór 2 db aranytörmelék és 2 kor. Kerekes Gyula 5 kor. Dr. Habókay Béláné 1 db aranykereszt és 1 zsuzu. Özv. Papp Pálné 6 korona. Józsa Dénesné 10 korona. Szakál Pálné 1 drb aranygyűrű. Szakál Paula 1 drb aranygyűrű. Papp Gyuláné 2 drb aranygyűrű. Karácson János 5 korona. Özv. Nadányi Miklósné 10 korona. Liebsztein Lajos 5 korona. Dr. Erdőss Zsigmondné 2 drb aranygyűrű. Dr. Eszenyi Lajos 5 korona. Boross Margit 1 drb aranygyűrű. Boross Gyuláné 1 drb aranygyűrű. Greszhaber István 10 korona. Robinezon Gyuláné 1 drb aranygyűrű. Dr. Borsy Imréné 1 drb aranylánc és szív. Dr. Borsy Imre 1 drb aranyszív. Szász Istvánné 1 drb aranygyűrű. Szász Idike 1 drb aranygyűrű. Mezei Erzsike 1 drb aranygyűrű. Reichenberger Fülöpné 1 drb aranygyűrű. Zsugovits József 1 drb aranygyűrű. Bihari Margit 1 drb aranygyűrű. Özv. Kiss Istvánné 1 darab aranygyűrű. Irányi Jánosné 1 drb arany-melltű. Tardy Sándorné 1 drb aranygyűrű. Rác Erzsike 1 darab aranygyűrű. Nyiry Istvánné 1 db aranygyűrű. Nyiry István 1 drb aranygyűrű. Braun Dezsóné 1 db aranylánc és 1 db aranyérem. Dr. Miskolczy Pálné 10 kor. Dr. Miskolczy Pál 10 kor. Dr. Krausz Samuné 5 kor. Grosz Zsigmond 5 kor. Stein Edéné 5 kor. Stein Ilonka 5 kor. Braun Bözsike 5 kor. Roth Sámuel 5 kor. Kepes Margit 5 kor. Feldmann Benő 5 kor. Papp Endréné 2 kor. Puskás Gyula 3 kor. Erőss Margit 2 kor. Tamássy Anna 2 kor. Szántó Sándor 5 kor. Weisz Béla 5 kor. Farkas Józsefné 5 kor. Csörzs Jánosné 3 kor. Friedmann Zsigmondné 1 db aranygyűrű. Katz Rózsi 5 kor. Militzer Jánosné 5 kor. Militzer Lázár 3 kor. Bablezay Béláné 2 kor. Sebestyén Sándor 5 kor. Glac Józsefné 1 drb aranytörmelék, Stiner Gyula 5 kor. Juricskay Magdus 5 kor. Vadász N. né 5 kor. Rothbart Mórné 1 drb aranygyűrű. Friedmann Zsigmond 1 drb aranygyűrű. Grosz Sándor 1 drb aranygyűrű. Bauer Manóné 1 drb aranygyűrű. Veres Lajos 1 drb aranygyűrű. Katz René 1 drb aranygyűrű. Petrik Jolánka 2 pár aranyfüggő. Petrik Gyuláné 2 drb régi ezüstpénz. Vipler Antalné 1 darab aranykarikagyűrű. Nagy Jenőné 1 drb aranykarikagyűrű. Réthy Kálmán 1 drb aranykarikagyűrű. Bartha Annus 1 pár aranyfüggő. Bartha Margit 1 drb aranyfüggő. Özv. Boros Árpádné 1 drb aranymelltű. Kohn Sán-

dor aranytörmelék. Veres Istvánné 1 darab aranygyűrű. Beznák Jolán 1 drb aranygyűrű. Özv. Kiss Jánosné 1 drb aranygyűrű 1 drb arany melltű. Fényes Akosné 1 aranyóra, 1 aranygyűrű, 1 ezüstsűrű, 2 ezüst kanál. Kohn Ignác 5 kor. özv. Pap Gergelyné 2 kor. Orosz Lászlóné 5 kor. Akurutus József 5 kor. dr Erdélyi Miklós 10 kor. Kosztolányi Gyula 1 drb aranylánc. Józsa Róza 1 drb ezütlánc. Zádor Erzsike 1 drb aranygyűrű. Zádor Margit 1 drb aranygyűrű. Kis Erzsébet 1 drb aranygyűrű, 1 pár aranyfüggő. Adler Bözsike ezüst apróság. Derecskei Piroska 1 drb aranygyűrű. Veres Lajosné 1 drb aranygyűrű. Barabás Béláné 1 pár aranytört függő. ifj. Jakab Mihályné 1 pár aranytörtfüggő. Kovács Sándor 1 drb aranygyűrű. Klein Dávidné 1 drb aranygyűrű. Kovács Sándorné 1 drb ezüstgyűrű. Klein Dávid 1 drb ezütlánc. Varga Csogor 2 drb aranygyűrű. Fodor Böske aranytörmelék. Tardy György 1 drb aranygyűrű. Tardy Györgyné 1 drb aranykarkötő. ifj. Tardy Sándor 1 drb arany medaillon. Tardy Anci 1 darab arany szív. Tardy Alice 1 pár aranyfüggő. Vas Jenőné 2 drb aranygyűrű. dr Grosz Ignác 5 kor. dr Grosz Ignác 5 kor. Varju Julianna 10 kor. Gulyás Bálint 5 kor. Zádor Márton 5 kor. Zádor Mártonné 5 kor. Gazdig Józsefné egy törtaranylánc csüngővel és 1 ezüstkanál.

Felhívjuk a t. közönség figyelmét, hogy a vas emlék-gyűrűknek rozsdásodás ellen, arannyal, vagy ezüsttel való bélelését szép kitelben az elismert szolid cég: *Schmutzler János ékszerész* (Bazár-épület) készíti.

Menekültek az érmelléken.

Pár nap óta, mióta ugyanis az oroszok bemenészkedtek Magyarországra Ökörmező és Ungvár környékéről tömegesen menekülnek a polgárok. Naponként hosszabbnál hosszabb vonatok indulnak a felvidékről, hogy a megugrott lakosságot az ország belsőjébe szállítsa. Érdekesek ezek a menekültek. Akár melyiket kérdezi meg az ember egyik se tudja megmondani, hogy hogyan néz ki hát legalább egy orosz. Ők nem láttak ugyan oroszot, de esetleg láthattak volna, mondják ők. Arról meg, hogy azóta már véres fejjel menekültek ki a belopódzott oroszok, mit sem tudnak.

A menekültek egy része Biharmegyébe jött. Különösen sokan jöttek tegnap. A tegnap érkezettek egy része Székelyhídon, más része meg Érmihályfalván szállott le. A menekülők zömét a szegényebb polgárokat azonban ki sem szállították, hanem zárt vasúti kocsikban egyenesen Szatmárnémetibe vitték. Ott van ugyanis a szegényebb polgárok részére nagyobb telep, ahol az állam gondoskodik ellátásukról.

Az ország más részében csakis azok telepedhetnek meg, akiknek pénzük van és tudják fedezni fenntartásuk költségeit. Ebben a tekintetben osztrák és magyar állampolgár egy elbírálás alá esik.

A miniszternek erre vonatkozólag különben van egy rendelete, mely szerint a menekülteket a polgárság köteles befogadni és a hatóságok előzékenyen kötelesek velük bánni.

Tegnap Érmihályfalván és Székelyhídon szállott le sok menekült. A két biharmegyei községben megszállott emberek mind jómódu polgárok voltak. Ezeknek meg van engedve a letelepülés. Érmihályfalván többek között van egy gazdag bankár, egy ügyvéd. A margitai járásban van több föld-

birtokos is, akik azonban inkább mások rémítgetései alapján hagyták el lakhelyeiket. Ezekről eltekintve a többi menekült zöme zsidó.

Eddig Biharmegyében a hatóság közbelépése nem volt szükséges. Minden tevékenysége abból állott, hogy a letelepülteket nyilvántartásba vette. Ha azonban tömegesebb lesz esetleg a menekülés, akkor bizonyos lépéseket tesznek. Erre azonban most már aligha lesz szükség.

HIREK

Megkezdődött ennek a szerencsésnek képzelt s oly véresre fordult esztendőnek utolsó negyede. Ezekben a nehéz időkben becsületesen dolgoztunk azon, hogy legjobb tudásunkkal teljesítsük a hirszolgálatást, melyre a mai időkben kétszerte nagyobb szükség van. Lapunk hireinek nagy része távirati uton jő s így sokkal költségesebb a papiranyag, csak korlátolt mennyiségben áll rendelkezésünkre s az is sokkal drágább lett s így annál inkább rá vagyunk utalva, hogy közönségünk anyagi támogatását kérjük: az előfizetési díjak szíves beküldését. Különösen a hátralékos előfizetőket kérjük, hogy egyenlitsék ki hátralékaikat, a becsületes megszolgált munka díját szíveskedjenek beküldeni. Meg vagyunk győződve, hogy közönségünk nem vonja meg támogatását tőlünk most, mikor arra legjobban szükségünk van. Most minden lappéldány kétszer annyiba kerül, mint a normális időkben s így körülmények között effektív kiadást jelent minden kinyomott lappéldány s így nem a rideg üzleti szempont, hanem a kötelező takarékoság is kényszerít bennünket arra, hogy nem fizetés esetén kénytelenek legyünk a lap küldését beszüntetni. De ki nem olvas lapot ma? Azért hisszük, hogy olvasóink között senki sem lesz, aki megne hozná azt a csekély áldozatot, melyet az előfizetési díj beküldése jelent.

* Gróf Széchenyi Miklós a Vörös-Kereszt kórházban. Gr. Széchenyi Miklós v. b. t. megyés püspök tegnap dr Mazurek Gyula szentszéki jegyző kíséretében automobilon Békéscsabán, Gyulán és a gyulai József szanatoriumban meglátogatta az ottani Vörös-Kereszt Egylet kórházait. Az összes sebesülteket megszólította, **vi gasztató** szavakkal enyhítette szenvedéseiket s egy nagy szív szeretetével kérdezősködött állapotuk iránt. A főpap meleg érdeklődése nagyon meghatotta a sebesülteket. Gróf Széchenyi Miklós mint a Vörös-Kereszt Egylet elnöke megvizsgálta a kórházak állapotát s teljes megelégedését fejezte ki a gondos ápolás s a tapasztalt rend felett.

* Az orosházi esperesi kerület gyűlése. Az orosházi esperesi kerület papsága szeptember 30-án tartotta Gádoron ez évi őszi gyűlését, melyen részt vettek: Szirtes Antal esperes, csorvási plébános, Derzsi Ádám kerületi jegyző, Molnár János orosházi, Vinkler Gusztáv gerendási és Nyiri István gádorosi plébánosok. A gyűlés kimagasló pontja volt a Molnár János magas nivóju, rendkívül érdekes és aktuális jogi értekezése volt: „Az egyház va-

gyonjogi viszonya a mai anyagi, modern világban” címmel, melyhez több hozzászólás volt. A gyűlés végén a különböző adományok után az értekezés hatása alatt az orosházi Vereszt-Kereszt Egylet javára. Azután a háborus időben a papságra háramló több karitatív és hazafias akció kifejtését tették a jelenlevők megbeszélés tárgyává.

* A harctér sebesültjei. A cs. és kir. hadügyminisztérium által kiadott veszteségajstromja többek között a következő sebesülteket közli: Krestan gyal., 4. népf. gy. e. sebesült. Kundgraben, szkv., 4. népf. gy. e. 4. sz. sebesült. Lindenhalm, gyal., 4. népf. gy. e. 2. sz. seb. Marchwenker, örv., 4. népf. gy. e. 6. sz. sebesült.

* Áthelyezés. Bakacs Iván volt endrődi segédlelkéssz a megyéspüspök váradolasziba helyezte át. Papp Béla váradolaszi segédlelkész helyére, ki megrongált egészségi állapota miatt hosszabb időre fel lett mentve a szolgálat alul.

* Olcsó sertéshus. A belügyminiszter tudvalevőleg felhívást intézett a nagy közönséghez, hogy lehetőleg minél kevesebb marhahúst fogyasszon s háztartásában inkább a sertés- és juhust vegye igénybe, hogy a rendelkezésre álló vágómarhák husa a hadsereg élelmezésére jusson. A miniszter felhívásának betartását eddig azonban akadályozta a sertéshus drágasága. Bizonyára megnyugvással veszi a nagyközönség, hogy a nagyváradi sertéshizlaldában, Körös-utca végén Popovics Athanáz, a fogyasztó közönségre való tekintettel, nagymennyiségű sertésállományt rendezett be, ahol naponként kiváló minőségű sertések kerülnek levágás alá, hogy olcsó sertéshushoz jusson a közönség. A nagyszabású telepen a tiszta tengerivel hizlalt sertések husa olcsó: *sertéshus kilója 1 kor. 48 fillér, szalona, zsirnak való kilója 1 K 48 fillér, hárj kilója 1 K 52 fillér, tepertő kilója 1 K. 40 fillér; zsir 5 kilótól feljebb [kilónként 1 K 64 fill., paprikás szalonnakilója 1 K 70 fill.*

* Adományok a vasuti betegnyugvó állomásnak. A Vörös Kereszt betegnyugvó állomás köszönettel nyugtazza a vett adományokat a következőknek: Fekete Malvin, Nagy Zsigmond és neje, Zsunk Ferencné, özv. Babrik Józsefné, Fenessi Lajosné, Mihalovics Aroné, Rangel Vencelné, Török Gyuláné, özv. Kása Nándorné, özv. Molnár Istvánné, Ötvös Mihályné, Rácz Sárika, Báthory Jánosné, özv. Léderer Mórné, Balogh Kálmánné, Zalder Imréné, Erzsébet árvaházi növendékek, Tarantiné, Kohn Ilonka Eszter, özv. Ládainé.

* Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár r. t. (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpéztárnál.

* Ingatlan eladás. Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

x **Keresek helyet** azonnali belépésre, lehetőleg Biharmegyében 1 vagy 2 gyermekhez falura v. pusztára, kiket az elemi 2., 3., 4. osztályára előkészíteném, perfektnémet, gyakorlott zongora s kezdőknek francia. Cím: özv. Mayer Antalné, Nagyvárad, Szaniszló-utca 61.

x **Hangszerek csoda olcsó árban.** Hegedű 7 koronától. Vonók, tokok. Világhírű húr különlegességeim, Rádium, Róma, Bohémia gyártmányok. Gramafonok, lemezek, hangdobozok, rugók. Az összes hangszerek javítása eddig nemlétező olcsó árban. Ugyanott egy új modern divány jutányos áron eladó. Simon Gyula hangszerkészítő Rákóczy-ut 22.

* **Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

RÓZSASZINÜNEK LÁTJA A VILÁGOT, ha az „UJVÁROSI DROGUERIÁBA” (Szent László-tér) jár vásárolni. Ez nem reklám, hanem valóság! Próbálja meg!

x **Kiadó lakások.** Szacsyay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank Rt.-nél.

* **Aszódi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árakat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, cognac, likőrök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árakkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi uti Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x **A legújabb párisi kalap-ujdonosságok** egyedül KOHN HELEN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésznőinek kalapszállítója. Atalakitásokat modellek után vállal.

* **Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiu bokszipő K. 7, férfi bokszipő v. chevró fűzős v. zugos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyancsak minden uridivatoikk a legjutányosabban szereshető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

Legújabb táviratok.

Asszonyok a montenegrói bandákban.

Szerajevó, október 1. A montenegróiak a múlt héten több ponton beakartak törni Boszniába, azonban seholy sem sikerült. Csapatunk mindenütt visszaverték a montenegróiakat. A bandákban asszonyok is harcoltak. Az elfogottak beszélik, hogy a katonaság teljesen ki van éhezve. Montenegróban óriási éhínség uralkodik.

Ujabb orosz barbárság.

Kolozsvár, okt. 1. Az ide érkezett sebesültek beszélik, hogy az Uzsoknál először betört kozákjárárt elfogott egy fegyvertelen fináncot, akit súlyosan bántalmazott. Az esetnek szemtanúja volt egy esendő járőr, mely mindkettőt lesből lelőtte.

Megsemmisült zuav ezredek.

Berlin, okt. 1. Szeptember 20-án 8000 főből álló zuav dandár német gépfegyvertüzbe került. A zuavdandár ezer sebesült kivételével teljesen megsemmisült.

Zepelinek az északi harc-téren.

Pétervár, okt. 1. A Zepelinek nagyobb felderítő utakat tettek az északi harc-téren. A bialistoki iskola épületére bombát dobtak.

Pilótáink Cettinje felett.

Budapest, okt. 1. A zárai Hravatska Krana jelenti, hogy pilótáink legutóbb megjelentek Cettinje felett és több bombát dobtak a városra. A pusztulásról eredmény ismeretlen.

Mit óhajtanak a mi katonáink.

Budapest, okt. 1. Egy sebesült százados úgy nyilatkozott, hogy szeretné, ha legalább egy-két orosz hadtest jönne át a Kárpátokon. — Ezek ugyan nem menekülnének élve. A magyar csapatok tönkre vernék.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Vonatok közlekedése.

Nagyváradra és Nagyváradról.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

(Predeálíg közlekedik.)

Budapest ind.	*9.35 é.	8.20 r.	6.15 e.	*2.25 du.
P.-ladány érk.	12.56 é.	1.32 du.	11.59 é.	5.49 du.
P.-ladány ind.	1.03 é.	1.57 du.	12.25 é.	5.36 du.
B.-ujfalu ind.	1.39 é.	2.48 du.	1.14 é.	6.30 e.
N.-Várad érk.	2.20 é.	3.48 du.	2.12 é.	7.09 e.
N.-Várad ind.	2.28 é.	4.18 du.	2.50 é.	7.17 e.
Kolozsvár é.	5.47 é.	8.34 e.	7.13 r.	10.32 r.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.

(Predeáltól közlekedik.)

Kolozsvár ind.	10.54 é.	6.35 r.	6.19 é.
N.-várad érk.	2.16 é.	10.47 de.	10.36 é.
N.-várad ind.	2.26 é.	11.07 de.	11.09 é.
B.-ujfalu ind.	3.10 é.	12.00 de.	12.05 é.
P.-ladány érk.	3.47 é.	12.45 du.	12.54 é.
P.-ladány ind.	3.54 é.	1.05 du.	1.22 é.
Budapest érk.	*7.35 r.	6.00 e.	7.20 r.

A *-gal jelölt gyorsvonat Budapesten a nyugati pályaudvarról indul, illetve oda érkezik.

Nagyvárad—Kolozsvár.

Nagyváradról indul	12.11 du.
Kolozsvárra érk.	4.33 du.

Kolozsvár—Nagyvárad.

Kolozsvárról indul	11.25 é.
Nagyváradra érk.	6.37 r.

Nagyvárad—Békéscsaba—Szeged.

Nagyvárad ind.	6.00 r.	10.10 de.	4.40 du.	7.52 e.
Szalonta ind.	7.06 r.	11.18 de.	6.03 e.	9.25 e.
Békéscsaba érk.	8.12 r.	12.37 du.	7.22 e.	11.04 é.

Szeged—Békéscsaba—Nagyvárad.

Szegedről ind.	3.08 é.	10.59 de.	2.44 du.
Becabára érk.	6.21 r.	1.18 de.	5.15 du.
Békéscsaba ind.	6.49 r.	1.38 du.	5.56 du.
Szalonta ind.	8.31 de.	2.57 du.	7.14 e.
Nagyvárad érk.	9.40 de.	4.00 du.	8.20 e.

Nagyvárad—Gyoma.

Nagyvárad ind.	1.48 du.
Vésztő érk.	4.46 du.
Vésztő ind.	5.09 du.
Gyoma érk.	7.14 e.

Gyoma—Nagyvárad.

Gyoma ind.	3.35 é.
Vésztő érk.	5.57 é.
Vésztő ind.	6.13 r.
Nagyvárad érk.	9.30 de.

Nagyvárad—Debrecen.

Nagyvárad ind.	3.26 éj.	5.12 du.
Debrecen érk.	6.27 r.	8.13 est.

Debrecen—Nagyvárad.

Debrecen indul	4.10 éj.	4.08 du.
Nagyvárad érk.	7.10 r.	7.20 est.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.

Nagyváradról ind.	2.00 du.	5.35 du.	4.35 éj.
Belényesről ind.	6.37 est.	10.08 éj.	9.36 de.
Vaskóh érk.	7.37 est.	11.08 éj.	10.41 de.

Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.

Vaskóh ind.	2.57 éj.	10.51 de.	5.20 du.
Belényes ind.	4.00 éj.	11.54 de.	6.28 est.
Nagyvárad érk.	8.20 r.	4.07 du.	11.00 éj.

Vésztő—Hollód.

Vésztő ind.	6.03 r.	10.20 de.	5.05 du.
Hollód érk.	10.42 de.	2.17 du.	10.11 éj.

Hollód—Vésztő.

Hollód ind.	4.40 éj.	11.34 de.	3.50 du.
Vésztő érk.	9.18 de.	4.51 du.	7.56 est.

Szombatság—Venterrogoz—Bihardobrosd.

Szombatság—Venterrogoz ind.	7.41 r.	4.51 du.	8.33 est.
Bihardobrosd érk.	8.20 r.	5.30 du.	9.12 est.

Bihardobrosd—Szombatság—Venterrogoz.

Bihardobrosd ind.	4.57 éj.	12.51 d.	7.22 est.
Szombatság—Venterrogoz érk.	5.34 éj.	1.28 du.	7.59 est.

Nagyvárad—Érmihályfalva—Nagyvárad.

(Hadi menetrend.)

Nagyvárad ind.	2.53 du.	postav.	4.29 du.	helyiv.
Nagyváradra érk.	11.40 de.	postav.	6.53 r.	helyiv.

Hirdetmény.

Értesitem a hadbavonult katonák államsegélyben részesülő családtagjait, illetve azokat, akik már államsegély fizetési könyvecskéiket megkapták és az első számú nyugtát a pénztárnál beszolgáltatták, hogy a 2-ik számú nyugtának számfeljlesztését, kiállítását, és igazolását a következő sorrendben fogom eszközölni, és pedig:

Mindazok akiknek fizetési könyvecskéi 1 től 200-ig terjedő sorszámúak vannak el látva, f. hó 5-én hétfőn d. e. 9 órától 12-ig és d. u. 3-tól 6-ig jelentkezhetnek a városháza I. emelet 5. sz. szobájában.

Kedden d. e. 9-től 12-ig, d. u. 3-tól 6 óráig a 2000-tól 2200-ig terjedő sorszámúak.

Szerdán d. e. 9-től 12-ig d. u. 3-tól 6 óráig 200-tól 500-ig terjedő sorszámúak.

Csütörtökön d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 6-ig az 1700-tól 2000-ig terjedő sorszámúak.

Pénteken d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 6 óráig az 500-tól 800-ig terjedő sorszámúak.

Szombaton d. e. 9-től 12-ig és délután 3-tól 6 óráig 800-tól 1000-ig terjedő sorszámúak.

Értesitem mindazokat, akik már jelentkeztek, de fizetési könyvecskéiket még át nem vették, illetve meg nem kapták, hogy mindazok további értesítésig ne is jelentkezzenek. Végül mindazok, akik még nem jelentkeztek, de az államsegélyre jogosultak, azok hétfőn d. u. 3-tól 6 óráig jelentkezhetnek a városháza I. emelet 3. szobájában igényjogosultságaiknak bejelentése céljából.

A többi és fentebb nem említett sorszámú fizetési könyvecskéknél igazolása és kitöltése, illetve a jelentkezés időpontjának megjelölése iránt később fogok intézkedni.

Nagyvárad, 1914. október 1.

Juricskay Barna
tb. tanácsnok.

Féltárban

kapható visszamaradt
melfűző, haskötő
leibchen.

Próba választékot kész-
séggel küld

Rosenzweig Róza

melfűző műterme (Szalárdi-u. 9.)

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer férfiszabó cég után.)

KÉSZÍT új férfi fuszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejeleket s javításokat, valamint szur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőző mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be.

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Az
új csipke, himzés,
harisnya áruház

Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző újdonságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Ha nincs meglegedve

szabójával, mert drága vagy rossz-
szabó vagy rossz-
szabó, szóval bármilyen okból. Keresse fel DARABONT
GY. és T. RSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6.
Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid,
szabó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák
24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat
készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.

Foglalkozik a bank és takarékpénztár
összes ágazataival. A nyári idény alkalmá-
ból ajánlja

safe-deposit osztályát

melyben mindenki saját zárja alatt, úgy
a nyári idény alatt, mint egész éven át
értékpapirjait, ékszereit, okmányait és
egyéb megőrzendő tárgyait

biztosan és olcsón

megőrizheti.

A safe-deposit osztály a bankosz-
tálytól elkülönített helyiségben van, mely
a legnagyobb biztonság mellett, a leg-
kényelmesebb és legdiszkrétbb kezelést
teszi lehetővé.

Bővebb felvilágosítást készséggel nyuj-
tunk intézeti helyiségünkben Bémer-tér 4.

Cement, cementcsövek, fe-
déllemez, gipsz.

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

Sebesült katonák számára

azonnal szállít bárhova
a megrendelő neve alatt

vaságyat

hozzávaló ágyneművel
éjszerező, tartós, a higiéniá-
nak megfelelő kivitelben, a

legjutányosabb szabott áron:

Nagyvárad,

Weisz Kálmán

Nagypiac-tér 10. sz.
(Darvassy Lajos ház.)

katonai és kórh. ber. vállalata
Telefon: 905. sz.

Értesítjük t. feleinket, valamint a t.
közönséget, hogy a

Bécsi biztosító társaság

biharmegyei főügynökségét átvettük és a
biztosító irodát helyiségünkben (Rimanóczy-
utca 6. sz.) rendeztük be, hol mindennemű
biztosítás u. m.

tűz, jég, betörés, üvegtörés, szál-
litmány és életbiztosítás

a legelőnyösebb feltételek mellett köthető.

Ugyancsak átvettük a

Providentia biztosító társaság

főügynökségét is, melynek minden ágazat-
át u. m.

baleset, automobil és géptörés el-
leni és szavatossági biztosításokat
kultiválni fogjuk.

A t. érdeklődő feleknek minden felvilá-
gosítással készséggel szolgálunk (Telefon:
840. szám.)

Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmi bank
részvénytársaság.

Van szerencsém Nagyvárad és
vidéke nagyérdemű közönségének
szives tudomására hozni, hogy

Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt
a mai kor igényeinek megfelelő

műköszörüldét nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák,
kések, ollók, hajvágógépek hus-
örlőgépek, ló- és juhnyírógépek
javítását és köszörülését. Raktáron
tartok mindennemű bel- és kül-
földi illatszerek, fej- és arcápoló
pipereszereket, mindennemű acél-
árukat, úgymint borotvát, ollót,
hajnyírógépet, yukszemvágó, pap-
pír-, zseb- és tollkést, valamint az
összes fodrászati cikkeket. A nagy-
érdemű közönség szives pártfogását
kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston mű-
köszörüs